

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-02-13
Besvaras senast
2022-02-28

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2021/22:341 Överklagandenämnden för etikprövning

Enligt Överklagandenämnden för etikprövning (ÖNEP:s) hemsida är "målet med Överklagandenämndens tillsyn att förhindra att forskning bedrivs i strid med etikprövningslagen, med följd av att forskningspersoner riskerar att skadas fysiskt, psykiskt eller integritetsmässigt. Överklagandenämnden ska bidra till att upprätthålla allmänhetens förtroende för svensk forskning nationellt och internationellt." ÖNEP kan anmäla en forskare eller ett projekt till åklagare om det finns "skäligen misstanke om straffbelagd överträdelse av etikprövningslagen".

Det finns anledning att misstänka att ÖNEP ägnar sig åt personföljelse av forskare som forskar inom områden som kan anses kontroversiella. Förra året anmälde ÖNEP en professor i Lund vars studie påvisade invandrades överrepresentation i våldtäktsstatistiken. Enligt ÖNEP hade professorn saknat etiskt tillstånd, trots att projektet hade godkänts både av etikprövningsenheten vid European Research Council och av den svenska etikprövningsmyndigheten. Efter att åklagaren hade lagt ned ärendet överklagade ÖNEP beslutet, och överåklagaren beslutade att inleda förundersökning. Vidare har ÖNEP åtalsanmält sju av professorns registerstudier.

Denna typ av agerande riskerar uppenbart att leda till att forskare inte kommer att våga bedriva forskning inom områden som kan anses kontroversiella, eftersom de då riskerar åtal och därmed bli indragna i utdragna rättsprocesser med osäker utgång. Detta är ett allvarligt hot mot den akademiska friheten och möjligheten att bedriva oberoende forskning, något som utgör en grundbult i ett demokratiskt och fritt samhälle.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga utbildningsminister Anna Ekström:

1. Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att säkerställa att oberoende forskning kan bedrivas även inom kontroversiella områden?
2. Avser ministern att initiera en utvärdering beträffande hur etikprövningslagen tillämpas?

.....

Boriana Åberg (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck